

chokolad 24,754 kr. och för kakao 20,984 kr. (medan den för kaffe utgjorde 3,682,977 kr.). Jag skulle därför helst vilja föreslå tullfri införsel af thé, chokolad och kakao, men då ett sådant förslag torde sakna utsigt till framgång, inskränker jag mig att föreslå, det tullen nedsättes å thé med tre fjerdedelar, å chokolad med tre femtedelar och å kakao med två tredjedelar eller — med andra ord — jag motionerar

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att tullen å thé nedsättes till 20 öre, å chokolad (malen eller rifven) till 20 öre och å kakao till 10 öre, allt per kilo räknadt.

Stockholm den 27 januari 1887.

E. W. Wretlind.

N:o 117.

Herr **E. W. Wretlind**, om *ändringar i kongl. förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885.*

På grund af tre motioner i Andra Kammaren vid 1885 års riksdag (N:o 31, 47 och 51), åsyftande att inskränka och kontrollera handeln med vin- och maltdrycker till afhemtning, beslöt Riksdagen en skrivelse till regeringen (N:o 45), hvori Riksdagen — efter att hafva framhållit, att missbruket vid den fria handeln med vin- och maltdrycker icke kunde förnekas, och att en inskränkning i denna handel icke innebure en in-

skränkning af näringsfriheten utan endast att förhindra anordnandet af sådan affärsverksamhet af åsyftadt slag, som på grund af för handen varande omständigheter pröfvades vara för en ort obehöflig eller skadlig — hos Kongl. Maj:t anhöll om sådan ändring i lagstiftningen, att den, som ville åt allmänheten tillhandahålla vin- och maldrycker till salu för afhemtning till mindre qvantitet än 10 liter skulle vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i samma ordning, som bestämmes i § 3—6 i Kongl. Förordningen den 18 September 1874 angående vilkoren för försäljning till förtäring på stället af vin- och maldrycker, samt att magistrat måtte erhålla rättighet att för viss tid eller för alltid förbjuda försäljare i stad vidare försäljning af nämnda drycker i det fall och på det sätt, som medgifvits kommunalnämnd i § 14 af samma kongl. förordning såsom denna § lyder i kongl. kungörelsen den 30 November 1876.

Med anledning af denna skrifvelse utkom »Kongl. Maj:ts förordning angående försäljning af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra, tillagade, icke spirituösa drycker» den 24 Oktober 1885. I denna förordnings § 11 är ett stadgande rörande försäljning af vin för afhemtning till mindre belopp än tio liter *på landet* infördt i enlighet med 1885 års Riksdags ofvannämnda anhållan, och i § 15 är ett stadgande infördt rörande rättighet för magistrat i stad och kommunalnämnd å landet att förbjuda handlande all vidare försäljning af vin- och maldrycker för afhemtning, då genom försäljningen »olofflig utskänkning främjas eller oordningar eljest föranledas».

Genom denna kongl. förordning af den 24 oktober 1885 togs sålunda visserligen ett steg framåt i det syfte, som Riksdagen afsedt, men, såsom synes, dock blott till en del, i det att ingen inskränkning gjordes rörande vinhandeln i stad, ej heller rörande den qvantitet maldrycker, som handlande i stad eller på landsbygd har rättighet sälja för afhemtning.

Då med anledning af Riksdagens skrifvelse regeringen infortrade yttranden derom från Kongl. Maj:ts befallningshafvande voro — enligt herr departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet — alla, med ett enda undantag, ense om, att en lagförändring i syfte att inskränka den nuvarande fria handeln med vin- och maldrycker till afhemtning, syntes af behovet påkallad; men rörande sättet för denna förändring voro meningarne mycket delade. Dock tillstyrkte fem länsstyrelser obetingadt Riksdagens förslag, och rörande maldryckshandeln förordade elfva länsstyrelser åtgärder i det af Riksdagen angifna syftet, hvarvid dock några ansågo önskligt, att försäljningen af svagdricka blefve undantagen. De öfriga

ansågo, att oordningarne och missbruken, som å landsbygden ofta nog förekomma vid landthandlandenas försäljning af vin- och maltdrycker egentligen härledde sig från vinförsäljningen.

Vid ärendets föredragning i regeringen yttrade hr departementschefen bland annat: »De maltdrycker, som här i landet vanligen förbrukades, innehöllo så ringa mängd alkohol, att, derest de icke i ovanlig myckenhet på en gång förtärdes, de icke verkade rusande, hvarjemte det slag deraf, som kallades svagdricka, och hvilket så ingått i den allmänna förbrukningen, att det för den fattigare befolkningen kunde hänföras till nödvändighetsvaror, svårligen torde kunna undgå att träffas af samma förbud, som skulle drabba öfriga maltdrycker. Dessutom skulle en inskränkning i rättigheten att till afhemtning sälja maltdrycker i mindre qvantitet än 10 liter eller 30 halfbuteljer snarare befordra deras förtärande i större mängd på en gång, än som nu vanligen sker och sålunda långt ifrån, att, såsom afsedt var, befrämja nykterheten, lända till skada för densamma. Det skulle jemväl för allmänheten medföra betydliga olägenheter och särskildt för de många mindre hushåll, som, i saknad af tjenliga förvaringsrum, nödsakades att inköpa sitt behof af öl och svagdricka från utlemningställena.»

Häraf synes framgå, att obenägenheten hos regeringen att stadfästa Riksdagens beslut rörande maltdryckshandeln haft sin grund *dels* deri, att maltdryckerna genom sin ringare alkoholhalt icke ansågos synnerligen farliga för nykterheten, *dels* deri att det obestridligen rätt oskyldiga svagdrickat äfven skulle komma att drabbas af inskränkingen, *dels* deri att, då större mängder maltdrycker måste köpas på en gång, ett ymnigare förtärande deraf snarare skulle befordras än hämmas och slutligen *dels* äfven deri att betydliga olägenheter skulle vållas mindre hushåll, om de nödgades inköpa 30 halfbuteljer på en gång.

Erfarenheten från våra städer är emellertid fortfarande den, att den fria försäljningen af maltdrycker i nästan hvarje vare sig större eller mindre handelsbod ganska betydligt främjar dryckenskap, enär der ingalunda köpes endast för hushållens behof, utan ganska mycket till förtäring på gator, gårdar och i portgångar. Synnerligen gör sig denna slags dryckenskap gällande om qvällarne, sedan utskänkningsställena blifvit stängda, enär handelsbodarne få hållas öppna huru länge som helst. Detta då ymniga förtärande af maltdrycker är desto mindre oskadligt, som de hos oss under namn af öl och porter sålda dryckerna äro ganska alkoholrika, ja, mer än nödigt vore och mer än i andra länder brukas. — Enligt

undersökningar gjorda hos kemisten A. Verner Cronquist åren 1877—84 på 97 ölprof var medelprocenten af alkohol 4.75, medan den i vissa prof gick upp till 6.60 proc.; i porter fann samme kemist medelprocenten vara 5.9, medan den i somliga prof gick upp till 7.8 proc. En flaska ($\frac{1}{3}$ liter) öl af medelstyrka kommer då att innehålla 0.61 kub.-dec.-tum ren alkohol och en flaska porter 0.76, som i starkare sorter kan ökas med ytterligare hälften deraf. Det vill säga: en flaska vanligt öl motsvarar 1.32 och en flaska porter 1.65 kub.-dec.-tum vanligt 46-gradigt bränvin. — Man lärer sålunda icke kunna *med sanning* säga, såsom svenska bryggeriföreningen i en till regeringen 1885 ingifven skrifvelse, afsedd att motverka Riksdagens ofvannämnda skrifvelse, yttrar sig, då det deri heter: »För en fullvuxen person torde erfordras en högst betydande kvantitet eller åtminstone ett dussin flaskor öl af $\frac{1}{3}$ liters rymd, för att han skall blifva berusad.» — Om än bryggare och bryggaredrängar möjligen behöfva 15.84 kub.-dec.-tum bränvin af normalstyrka för att varda berusade, så torde väl dock för de flesta andra en tredjedel eller en fjerdedel af denna mängd vara fullt tillräcklig.

Ett missförhållande med maldryckerna i vårt land är just det, att de äro så öfverflödigt alkoholstarka, att de i styrka motsvara svagare vinsorter. I Tyskland, der ölet — såsom bekant — är en nationaldryck, som flitigt brukas, öfverstiger dess alkoholhalt enligt regel icke 3 å 4 procent, stundom går den derunder. Och endast dessa svagare maldrycker är det, som af de mest framstående läkare tillstyrkas till maten såsom lämpliga för matsmältningens befordrande.

På senaste tid hafva våra s. k. bayerska bryggerier — påträngda af nykterhetsrörelsen — dock äfven börjat tillverka ett slags svagare, godt öl, kalladt »iskällar-dricka», hvilket i allmänhet håller 2 å 3 vol. procent alkohol enligt 32 undersökningar gjorda vid Örebro kemiska station i slutet af förlidet år (se Helsovänneren» N:o 24). Vanligt s. k. svagdricka håller enligt analyser af hr Verner Cronqvist 0,28—2,6 procent alkohol. Då det ur nykterhetens synpunkt vore synnerligen önskligt att dessa svagare maldrycker undanträngde de starkare, synes det mig som om lagstiftningen borde söka verka i denna riktning. Detta kunde ske derigenom, att de hämmande band, som 1885 års Riksdag önskade för handeln med maldrycker i allmänhet, lades endast på de alkoholstarkare bland dessa. Härigenom skulle också de hufvudsakligaste invändningarna mot detta beslut af sig sjelfva förfalla. Svagdrickat blefve undantaget och de hushåll, som icke kunde rymma 30 halfbuteljer och icke ville göra uppköp

på ölutskänkningsställen, kunde inköpa det alkoholsvagare iskällardrickat. Ett åtskiljande af lagstiftningen mellan dessa olika slags maltdrycker bör icke heller vara svårt, då de redan äro genom olika namn åtskilda så väl af tillverkarne som i handeln. Kontrollerandet af alkoholhalten — ifall sådant stundom kunde finnas påkalladt — är ej heller svårare med maltdrycker än andra spirituösa drycker, och kemister, dertill dugliga, finnas nu i de flesta städer. Öfverträdandet af inskränkande lagbud rörande de starkare maltdryckerna skulle icke heller vara så frestande, då de svagare finge fritt säljas. Den befarade salningen till 30 half-buteljer öl eller porter blefve säkerligen också så pass sällsynta undantag, att lagens verkan icke deraf led nämnvärdt afbräck.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, tillåter jag mig föreslå:

att Riksdagen ville för sin del besluta sådana ändringar i Kongl. Maj:ts förordning angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. af den 24 oktober 1885 § 1 mom. 5, §§ 11 och 12, att de inskränkningar, hvilka i denna förordning äro gjorda rörande försäljning af vin för afhemtning på landet, äfven varda införda rörande försäljning af sådana maltdrycker, hvilka hålla mer än 3 volumprocent alkohol, då försäljningen är för afhemtning vare sig i stad eller på landet.

Stockholm den 28 januari 1887.

E. W. Wretling.
